

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 47 (1694)

22 лістапада 2024 г.

На здымку: артысты-вакалісты (салісты)
"Свята" Богдан Мішкін,
Кацярына Булатоўская і мастацкі
кіраўнік Вячаслаў Статкевіч

Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь Беларускі дзяржаўны ансамбль народнай музыкі "Свята" адзначае 40-годдзе.

Працяг тэмы на стар. 8

Станоўча паўплывае

Дзяржаўныя тэатры пераводзяцца на раўнадолевае фінансаванне расходаў. Прэзідэнт Беларусі падпісаў адпаведны дакумент.

Аляксандр Лукашэнка 18 лістапада зацвердзіў указ № 422, якім удасканалена ўмова падыходы да фінансавання дзейнасці дзяржаўнага тэатра.

З 1 студзеня 2025 года стварэнне новых пастановак, гастролі, аплата камунальных паслуг, эксплуатацыйных выдаткаў і выплата

заработкаў будучы ажыццяўляцца на парытэтай аснове (50/50) са сродкаў бюджэту і з уласных даходаў тэатра.

Дадатковая падтрымка прадугледжана ў перыяд правядзення ўстаноўчых рамонтных прац. На гэты час тэатрам будучы забяспечваць бязвыплатнае кашыстанне іншымі памяшканнямі, якія знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці, аплату за кошт бюджэту камунальных паслуг і транспарту, што прымяняецца для ажыццяўлення асноўнай дзейнасці.

З улікам прынятых сёлетна мер па актывізацыі работы тэатраў рэалізацыя нормаў указа дазволіць наладзіць стабільнае функцыянаванне ўстаноў ва ўмовах раўнадолевага фінансавання, дабіцца больш эфектыўнага выкарыстання сродкаў бюджэту, а таксама аказа станоўчы ўплыў на ўдасканаленне рэпертуарнай палітыкі і актывізацыю творчай актывнасці.

Падрабязнасці — на сайце president.gov.by

Пад увагай Першага

Больш за 20 тысяч чалавек сёлета пабывала ў Гальшанскім замку. Чым ён прываблівае турыстаў і як атрымаў новае жыццё?

Гальшанскі замак — помнік архітэктуры першай паловы XVII стагоддзя. Умацаванні ўзводзіліся ў часы, калі мястэчкам Гальшаны на Ашмяншчыне валодаў слаўны магнатскі род Сапегаў. Прамавугольнае збудаванне з жылымі карпусамі па баках, вежамі на кутах і ўнутраным дваром было акражана землянымі валамі і равамі з вадой. Кафля і жывапіс аздаблялі багатыя інт'еры. Прадугледжваліся сістэма ачышчэння, водаправод і каналізацыя. У замку знаходзіліся багата бібліятэка Сапегаў, калекцыі каршні і зброі. Аднак ужо ў канцы XVII стагоддзя цвярдзныя займела іншыя гаспадары, а пазней зазнала разбурэнні падчас ваеннага ліхалесця і паступова прыйшла ў заняпад. У 1880-м уладальнік пабудовы пачаў узрываць вежы і сцены, каб прадаваць цэглу.

Гальшанскі замак — помнік архітэктуры першай паловы XVII стагоддзя. Умацаванні ўзводзіліся ў часы, калі мястэчкам Гальшаны на Ашмяншчыне валодаў слаўны магнатскі род Сапегаў. Прамавугольнае збудаванне з жылымі карпусамі па баках, вежамі на кутах і ўнутраным дваром было акражана землянымі валамі і равамі з вадой. Кафля і жывапіс аздаблялі багатыя інт'еры. Прадугледжваліся сістэма ачышчэння, водаправод і каналізацыя. У замку знаходзіліся багата бібліятэка Сапегаў, калекцыі каршні і зброі. Аднак ужо ў канцы XVII стагоддзя цвярдзныя займела іншыя гаспадары, а пазней зазнала разбурэнні падчас ваеннага ліхалесця і паступова прыйшла ў заняпад. У 1880-м уладальнік пабудовы пачаў узрываць вежы і сцены, каб прадаваць цэглу.

Паводле пастановы Савета Міністраў ад 3 чэрвеня 2016 года архітэктурны помнік уключылі ў пералік з 27 аб'ектаў, выдаткі на захаванне якіх могуць фінансавана з рэспубліканскага бюджэту. У 2018-м была праведзена гідраізаляцыя фундамента, адноўлены мury (іх для ўмацавання таксама сцягнулі спіралепалобнымі стрыжнямі), аконныя і дзвярныя праёмы Паўночнай вежы. 6 мая 2021 года ў ёй урачыста адкрылася музейная экспазіцыя, а побач з замкам —

турыстычна-інфармацыйны цэнтр. Прылеглая тэрыторыя была добраўпарадкавана, з'явіліся аўтастанка і сучаснае асвятленне. Акрамя таго, на сценах і вежах абсталявалі лэсвіцы і аглядныя пляцоўкі. На рэстаўрацыю да гэтага часу выдаткавалі каля чатырох мільёнаў рублёў з фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва і з бюджэту ў рамках дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі”. У 2022-м распачаліся ўмацаванні і кансервацыя муроў паўночна-ўсходняга корпуса.

Дзякуючы дапамозе дзяржаўнага замак паступова набывае новае жыццё. Месца, аяеянае легендамі і паданнямі, станоўцца цэнтрам культурна-пазнавальнага турызму ў рэгіёне. Колькасць наведвальнікаў штогод павялічваецца, уведзены новыя паслугі і формы работы. Прыцягвае ўвагу гасцей і фестываль сярэднявечнай культуры “Гальшанскі замак”, які збірае прыхільнікаў фолк-музыкі, рэканструктараў і проста аматараў гісторыі. Для архітэктурнага помніка разгортваюць сцэну, намёты, рыцарскі стан, кірмаш рамесных вырабаў, ладзяць тэатралізаваныя прадстаўленні і конныя турніры.

За 10 месяцаў 2024 года Гальшанскі замак наведана больш за 20 тысяч чалавек, тут было праведзена 628 экскурсій і зароблена звыш 100 тысяч рублёў.

Падчас канцэрта ў Бабруйску

У мэтах яднання

“Марафон адзінства” працягваецца. Сёння маштабны праект завітаў у Магілёў.

Старт рэспубліканскай грамадска-культурнай акцыі 17 верасня даў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. З таго часу марафон ахапіў гарады Мінскай, Гомельскай, Брэсцкай абласцей. На Магілёўшчыне першым яго сустрэў Бабруйск.

Кожны прыпынак у маршруце — яркае двухдзённае свята. Многія мерапрыемствы паспелі палюбіцца публіцы, а значыць — цвёрда замацаваны ў праграме. Сярод іх — “Няндныя Нялекцыі”, “Знакавыя сустрэчы”, квэсты “Гэта ўсё маё роднае”, выставы “Беларусь. Узлёт” і “Суверэнная Беларусь”. Усюды збірае чэргі заікаўленых перасоўная экспазіцыя Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Гучна і маштабна “Марафон адзінства” ў

кожным горадзе завяршаецца канцэртамі “Час выбраў нас”.

Акрамя ўжо ўпадабаных ладзяцца і новыя імпрэзы. Так, на Бабруйскім заводзе буйнапанельнага домабудавання албыўся канцэрт у цэху “Разам працуем, разам спяваем”.

— Праект рэалізоўваецца сумесна з Міністэрствам культуры. Пачатак аказаўся вельмі ўдалым. Людзі анілі, таму будзем працягваць. У Магілёве арганізоўваем тры такія канцэрты, — распавяла кіраўнік рабочай групы па падрыхтоўцы акцыі Ганна Лукашэнка. — Папыраемся, стараемся зрабіць праграму больш і больш разнастайнай. І ад горада да горада мы не проста мяняем мерапрыемствы, выставы, нейкія фарматы, а дадаём новыя.

Пасля Магілёва эстафету “Марафону адзінства” падхопыць Віцебск і Орша.

Гарады правядзення акцыі “Марафон адзінства”

Графік асабістага прыёму грамадзян у Міністэрстве культуры:

KULTURA-INFO.BY

Выйсці на новы ўзровень

Аб рабоце Нацыянальнай студыі “Беларусьфільм” у 2024 годзе і перспектывах развіцця айчыннага кінематографа гаварылі 18 лістапада на пасяджэнні калегіі Міністэрства культуры.

Перадусім міністр Анатолій Маркевіч адзначыў, што час патрабуе ад прадстаўнікоў сферы пастаяннага ўдасканалення метадаў працы, высокай адказнасці і дысцыпліны. Кіраўнік дзяржаўнага паставіў задачу — вывесці “Беларусьфільм” на новы ўзровень развіцця. І яе належыць выканаць.

МАЕМ ПЛЁН

Начальнік аддзела па кінематографіі Міністэрства культуры Ірына Дрыга паведаміла, што за 2023 год і мінулы перыяд 2024-га былі забяспечаны бясстратная дзейнасць “Беларусьфільма” і рост шэрага фінансава-эканамічных паказчыкаў. Перагледжаны падыходы да арганізацыі вытворчасці кінапрадукцыі, у прыватнасці па наладжанні бесперапыннай загрузкі студый, па выбары тэматыкі прадукцыі на аснове прапановы кінапракатных прадпрыемстваў. Гэта прынесла станоўчыя вынікі. Вырасла колькасць знятых каршні і выручка ад рэалізацыі маёмасных прыватнага праваў на стуж-

кі. “Беларусьфільм” займаецца пераходнымі праектамі, якія будучы завершаны ў 2025 і 2026 гадах, што забяспечыць стабільную, бесперапынную працу студый і рэгулярнае з’яўленне новых твораў на айчынных і замежных экранях. Шырока і з поспехам былі прэзентаваны публіцы каршыні “Час вярнуцца”, “Культурны код”, “Мемарыяльны комплекс Беларусі”, “Песня Сірын”. Да канца 2024-га заплаваныя прэм’еры “Чорнага замка” і фільма да 100-годдзя беларускага кіно. А ўдзел у XXX Мінскім міжнародным фестывалі “Лістапад” прынес нацыянальнай студыі сем прызоў і дыплом.

ЁСЦЬ ПРАПАНЫ

Ірына Дрыга таксама акрэсліла працоўныя моманты, што патрабуюць увагі, і агучыла прапановы па далейшым развіцці прадпрыемства. У прыватнасці, Ірына Уладзіміраўна лічыць, што мэтазгодна арганізоўваць адначасовыя прэм’еры нашых стужак у рэспубліцы і за мяжой. Удзельнікі пасяджэння выказалі жаданне ўбачыць айчынныя серыялы.

Анатолій Маркевіч узняў пытанне аб мерах па расоўванні беларускіх фільмаў на замежных і нацыянальных рынках і падкрэсліў ролу маркетынгу ў развіцці студыі. Пра планы па ўмацаванні і пашырэнні дзелавых кантактаў з калегамі-кінавытворцамі, пракатнымі арганізацыямі іншых краін і па ўстанаўленні новых сувязей паведаміў генеральны дырэктар “Беларусьфільма” Юрый Аляксей.

КАДРЫ ВЫРАШАЮЦЬ

Падчас калегіі засяродзілі ўвагу і на забяспечанасці прадпрыемства

спецыялістамі. Начальнік аддзела кадровай работы і дзяржаўных узнагарод Міністэрства культуры Вольга Германовіч адзначыла станоўчую тэндэнцыю, звязаную са складам і з колькасцю адмыслоўцаў, са змяншэннем ліку вакансій і цяжкасці кадраў. Разам з тым кіраўніцтва студыі ўказана на неабходнасць запавяняць вакансіі, больш актыўна павышаць кваліфікацыю падначаленых.

Міністр культуры пацкавіўся сістэмай падтрымкі маладых спецыялістаў, што дапамагае замацаваць іх на працоўных месцах. Начальнік аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры Марына Юркевіч праінфармавала аб формах дапамогі, якія выкарыстоўваюцца цяпер, у тым ліку аб так званых “пад’ёмных”, аб забеспячэнні іншагародніх інтэрнатам.

УСЁ ДЛЯ МОЛАДЗІ

Анатолій Маркевіч заклікаў бакі, якія ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы і працаўладкаванні моладзі, да цеснага ўзаемадзеяння. Акцэнт зрабіў на мэтавай падрыхтоўцы кадраў як на істотным інструменце, што дазваляе папоўніць штат кінастудый неабходнымі спецыялістамі. Паводле слоў Марыны Юркевіч, паміж Беларускай дзяржаўнай акадэміяй мастацтваў і прадпрыемствам заключана дамова аб супрацоўніцтве, таксама ўдасканалваецца адукацыйны працэс, скарэктываны план прыёму на факультэт экраннага мастацтваў. Як расказаў Юрый Аляксей, наладжана ўзаемадзеянне і з шэрагам іншых устаноў адукацыі.

Анатолій Мечыславіч падкрэсліў, што моладзі неабходна ўвага кіраўнікоў і больш вопытных калег. Аб значнасці сістэмы настаўніцтва гаварыла і старшыня Беларускага прафсаюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму Таццяна Філімонава. Яна таксама нагадала аб ільготах для маладых спецыялістаў. Міністр заўважыў: усё, што можна ажыццявіць у рамках заканадаўства, павінна ўкараняцца.

Па старонках календара

■ 22 лістапада з’явіўся на свет акцёр Валерый Мікалаевіч Філатаў (1946—1999). Народны артыст Беларусі. Працаваў у Магілёўскім абласным тэатры драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча, Дзяржаўным рускім драматычным тэатры БССР, Беларускім рэспубліканскім тэатры юнага гледача, з 1980-га — у Купалаўскім тэатры. У 1985 годзе атрымаў Дзяржаўную прэмію СССР за ролю Дзерваеда ў спектаклі “Радавія” А. Дударова.

■ 23 лістапада нарадзіўся балетмайстар Аляксандр Рыгоравіч Апанасенка (1911—2003). Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. У 1959-м заснаваў Дзяржаўны ансамбль танца БССР і да 1971-га быў мастацкім кіраўніком і галоўным балетмайстрам гэтага калектыву.

■ 24 лістапада з’явіўся на свет дырыжор Леў Уладзіміравіч Любімаў (1905—1979). Народны артыст БССР. У 1951—1964 гадах — галоўны дырыжор Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР.

■ 25 лістапада нарадзілася кінакрытык Ефрасіня Леанідаўна Бондарова (1922—2011). Доктар філалагічных навук, прафесар. Даследавала праблемы беларускага кінамастацтва і публіцыстыкі. Аўтар сцэнарыяў шэрага дакументальных фільмаў, спецыяльных выпускаў хронікі, творчых партрэтаў дзеячаў кіно.

■ 26 лістапада з’явіўся на свет кампазітар Юрый Уладзіміравіч Семяняка (1925—1990). Народны артыст БССР. У 1947—1963 гадах працаваў канцэртмайстрам Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы. Сярод твораў — оперы “Зорка Венэра”, “Новая зямля”, аперэты “Паўлінка”, “Тызень вечнага кахання”, “Сцяпан — вялікі пан” (дзіцячая), кантаты. Аўтар шматлікіх песень, у тым ліку — “Ты мне вясною прыснілася”, “Не за вочы чорныя”, “Беларусь — мая песня” і іншыя.

■ 27 лістапада нарадзіўся кампазітар Рыгор Канстанцінавіч Пукст (1900—1960). Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Да Вялікай Айчыннай вайны выкладаў у Гомельскім музычным тэхнікуме, у 1944—1949 і 1959—1960 гадах — у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. З 1949-га быў хормайстрам, мастацкім кіраўніком музычнага вышчана Беларускага радыё. Аўтар опер “Машэка”, “Марынка”, “Свіцязянка”, шасці сімфоній, хароў, рамансаў, апрацовак народных песень. Пісаў музыку да фільмаў і спектакляў.

Графік прамых тэлефонных ліній Міністэрства культуры:

KULTURA-INFO.BY

Юнацтва і талент

Неад'ёмнай часткай культурнага жыцця рэгіёна і знакавым музычным праектам краіны назваў міністр культуры Беларусі XX Міжнародны конкурс юных выканаўцаў эстраднай песні "Халі-Хало", які праходзіў у Наваполацку 15 і 16 лістапада.

Для ўдзелу ў творчым спаборніцтве было пададзена 142 заяўкі. У фінале за гран-пры змагаліся 45 спевакоў ва ўзросце ад 8 да 16 гадоў з Арменіі, Беларусі і Расіі.

Цырымонія адкрыцця разгарнулася ў Палацы культуры "Нафта" і прывітальнае слова міністра культуры Рэспублікі Беларусі Анатоля Маркевіча агучыў намеснік начальніка ўпраўлення культуры і народнай творчасці Дзмітрый Слясарчык.

— Гэта папулярны і прэстыжны творчы праект, які на працягу многіх гадоў аб'ядноўвае маладыя таленты, садзейнічае іх прафесійнаму развіццю.

Пачаўшы сваю гісторыю з 1994-га, конкурс з кожным разам рабіўся больш прывабным, цікавым і разнастайным. З дня яго заснавання на нашых вачах вырасла цэлае пака-

ленне таленавітых артыстаў. Сёння рэспубліканскі конкурс "Халі-Хало" — добрае сведчанне таго, што ў краіне паслядоўна выяўляецца, развіваецца і рэалізуваецца багаты інтэлектуальны і творчы патэнцыял маладзёжнай культуры.

Асаблівыя словы ўдзячнасці ўсім, хто стаў ля вытокаў гэтага важнага раджэння конкурсу. Падзяка тым, хто працягвае гэтую важную місію — гадуе і выхоўвае юныя таленты, адкрывае новыя імёны, якімі будзе ганарыцца наша родная Беларусь, — гаворыцца ў адрасе.

Лізавета Цыпрык, уладальніца гран-пры

Традыцыйна ў склад журы ўвайшлі вядомыя беларускія і замежныя артысты, кампазітары, педагогі, арганізатары буйных музычных конкурсаў. Узначаліла іх заслужаная артыстка Беларусі, дацэнт кафедры мастацтва эстрады Беларускага Дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Ірына Дарафеева.

Усе фіналісты, як заўважлі члены судзейскай калегіі, ярка праявілі сябе на сцэне. Лаўрэатамі трэцяга ступені ў сваіх узроставых групамі сталі Нарэ Петрасян з Арменіі, Мілана Малахава з Магілёва і Міхаіл Шаўлякоў з Расіі. Другія месцы заваявалі беларускі Аляксандра Саваская, Эвеліна Захаранка і Кацярына Кляшчонак, а першыя — Святлана Караблёва з Санкт-Пецярбурга, Лаура Лагута з Заслаўя і Дар'я Раманова з Пскова. Прыз сымпатычнага глядачоў атрымала Валерыя Шарстук з Магілёва, а спецпрыз ад старшыні Наваполацкага гарвыканкама ўручылі Марыі Баран з Наваполацка.

Гран-пры журы прысудзіла 12-гадовай Лізаветы Цыпрык з Брэста. Пераможцы падарылі прафесійны мікрафон. Дзяўчынка, дарэчы, ужо спрабавала свае сілы ў конкурсе два гады таму.

Па агульным прызнанні ўдзельнікаў, юбілейны "Халі-Хало" прынес мноства каштоўнага вопыту і натхнення. Адкрыў сёлетні фестываль і яркія таленты, зольныя зрабіць свой унёсак у развіццё беларускай і агульнасусветнай культуры.

Падчас акцыі ў Клецку

Краіна магчымасцей

Новы этап рэспубліканскай акцыі "Разам з мастацтвам" працягваецца: днямі дыялогавага пляцоўкі пад дэвізам "Беларусь — краіна магчымасцей" разгарнуліся ў трох пунктах Мінскай вобласці.

Першым удзельнікам праекта прыняў Стаўбіоўскі раённы цэнтр культуры. На сцэну выйшлі вядомыя беларускія артысты — вакалісты Маладзёжнага тэатра эстрады прадставілі яркія нумары, расказалі пра свой прафесійны шлях і адказалі на пытанні глядачоў. Таксама зорныя госці распавялі аб мерапрыемствах, якія рэалізуюцца дзяржавай для падтрымкі таленавітай моладзі.

— Беларусь з'яўляецца радзімай многіх знакавых музычных фестываляў, — адзначыў спявак, кампазітар і акцёр Аляксандр Сухарэў. — Акрамя таго, існуе вялікая колькасць рэспубліканскіх і рэгіянальных конкурсаў, дзе любы ахвотны можа праявіць сябе. Скажу шчыра: у маёй маладосці такога не было. Цяпер у пачат-

коўцаў шмат унікальных магчымасцей для старту. З калегам згодныя і вопытная спявачка Алена Грышанавіч, і малады выканаўца, стыпендыят спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі Кірыл Кучынскі.

— У нашай краіне для развіцця зольнасцей юнакоў і аб'яўляюцца спрыяльныя ўмовы, — падкрэсліў Кірыл. — Але многае залежыць і ад нашага жадання ды настойлівасці. Трэба старанна вучыцца, працаваць над сабой. І галоўнае — любіць сваю справу.

Артыстка Маладзёжнага тэатра эстрады Інга Кісялёва на акцыі ў НДЦ "Зубраня"

Сапраўды высакародная толькі праца на карысць Радзімы. У гэтым перакананая ўладальніца медала Францыска Скарыны Гюэнш Абасва.

— Беларусам пашчасціла: мы жывём у выдатнай краіне пад мірным небам, шануем памяць продкаў і ўпэўнена глядзім наперад, — заўважыла артыстка. — Давайце ж берагчы родны край і разам рабіць яго лепшым. Бо ў адзінства — наша сіла.

Акрамя запрошаных артыстаў, выступілі ансамбль танца "Шчабятунькі" і салісты раённага цэнтра культуры. А навучнікі мясцовых устаноў адукацыі падрыхтавалі выставу творчых работ.

У гэты ж дзень, 19 лістапада, артысты наведлі ўстановы культуры ў Нясвіжы і Клецку, назаўтра завіталі ў Нацыянальны дзіцячы цэнтр "Зубраня", а 27-га плануе правесці сустрэчы ў паўночным рэгіёне. Усяго ж у рамках новага этапу акцыі "Разам з мастацтвам" мяркуецца зладзіць 10 дыялогавых пляцовак, ахапіўшы Магілёўскую, Віцебскую і Мінскую вобласці. Арганізатарамі праекта выступілі Маладзёжны тэатр эстрады пры падтрымцы Міністэрства культуры сумесна з Беларускай рэспубліканскай саюзам моладзі.

Даніл ПІЎКАРЭЦ
Фота з Telegram-канала Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

На сцэне Стаўбіоўскага раённага цэнтра культуры

Традыцыйна актуальны

Мерапрыемствы XXXV Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі IFMC 2024 праходзяць у Віцебску і Мінску з 20 да 24 лістапада.

ццю жаночай харэаграфіі. У пастаноўках раскрываецца вобраз жанчыны як маці, прадаўжальніцы роду, захавальніцы хатняга агню і традыцый.

Адкрыццё форуму адбылося 20 лістапада ў канцэртнай зале "Віцебск". У пачатку вечара свае набыты прэзентавалі ўдзельнікі конкурсу. Другое аддзяленне ўпрыгожылі пастаноўкі "Радэн" і "Гарэзныя прыпеўкі" Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра балета Леаніда Якабсона.

На цырымоніі прагучалі прывітальныя словы міністра культуры Рэспублікі Беларусі Анатоля Маркевіча, якія зачытаў першы намеснік

міністра Валерыя Грамада, а таксама старшыні Віцебскага абласнога выканаўчага камітэта Аляксандра Субоціна. У прамовах была выказана падзяка арганізатарам і адзначана няспыннае развіццё фестывалю, які кожны год прырастае новымі сябрамі, сэнсамі і зместам.

У склад канкурсантаў, членаў міжнароднага журы і экспертнай рады ўвайшлі прадстаўнікі больш чым 10 краін — Азербайджана, Беларусі, Егіпта, Іспаніі, Італіі, Казахстана, Кітая, Расіі, Сербіі, Швецыі і Японіі.

— Мастацтва цяжка ацэньваць, бо любоў да творчасці заўсёды суб'ектыўная. Таму вылучыць канкрэтныя

крытэрыі албору складана. Асабіста я звяртаю ўвагу не толькі на тэхніку выканання, кампазіцыю і ідэйнасць, але і на ўласныя эмоцыі ад выступу. Шчыра кажучы, заўсёды знаходжуся на баку выканаўцаў, — адзначыў член журы, расійскі харэограф, заснавальнік праекта "ГЭТА Руская кампанія сучаснага танца" Аляксандр Магілёў.

Фінальная частка конкурсу пачнецца ў суботу на сцэне канцэртнай залы "Віцебск". Акрамя творчых спаборніцтваў, глядачы змогуць убачыць харэаграфічную навілу "Грацыя". Спадчына ў выкананні Дзяржаўнага маладзёжнага ансамбля песні і танца "Алтай" з Барнаула

і спектакль "Пасмешышча" вядомага расійскага харэографа Аляксея Растаргуева.

У апошні фестывальны дзень адбудзецца ўрачыстая цырымонія ўзнагароджання лаўрэатаў. Таксама будзе прадстаўлена спектакль "Прыгажосць" — сумесны праект Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра і расійскага калектыву "Балет Яўгена Панфілава".

Заснавальнікамі Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі з'яўляюцца Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусі, Віцебскія абласны і гарадскі выканаўчы камітэты і Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

Трынаццаць – лічба шчаслівая

Пераможцы XIII Рэспубліканскага творчага радыёконкурсу “Маладыя таленты Беларусі” атрымалі заслужаныя ўзнагароды. Самабытныя, энергічныя, адораныя – чатыры сотні салістаў і калектываў адважліся заявіць пра сябе на адным з самых гучных спаборніцтваў. Толькі найярчэйшыя паспяхова прайшлі праз тры этапы і скарылі сэрцы судзейскай рады на чале з народным артыстам нашай краіны Леанідам Захлеўным.

Праект вядзе сваю гісторыю з 2009-га. За гэты час у ім паўдзельнічала больш за 4000 выканаўцаў і гуртоў з розных куткоў Беларусі. Найлепшыя з іх сталі стыпендыятамі спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі.

— У Год якасці мы пераканаліся ў тым, як узрасло прафесійнае майстэрства нашай творчай моладзі. Вызначыць найлепшых было складана. І гэта добры знак: юнакам і дзяўчатам паспяхова ўдаецца рэалізоўваць свае здольнасці, — падкрэсліў генеральны прадюсар Беларускага радыё Антон Васюкевіч. — Прыемна і тое, што канкурсанты ў намінацыі “Эстрадныя спевы” ахвотна адгукнуліся на заклік выканаць у трэцім туры песні, прысвечаныя 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Налета многія з гэтых патрыятычных выступленняў складуць аснову музычных радыёпраграм да 80-годдзя Вялікай Перамогі.

Сёлетні конкурс адзначыўся новаўвядзеннямі. Спаборніцтва змяніла прапіску — цяпер арганізатарам выступіў канал “Культура” Беларускага радыё — і ўзбагацілася намінацыяй “кампазітарская творчасць”. Як адзначыла член журы, старшыня Беларускага саюза кампазітараў Алена Атрашкевіч, на ацэнку даслалі як акадэмічныя творы, так і работы ў песенным жанры, не менш важным для нацыянальнага мастацтва. Пакуль складана зразумець, для каго з удзельнікаў напісанне ўласнага музычнага матэрыялу было пробай п'яра, а для каго — сур'ёзным зачынам на будучыню. Але многія з юных аўтараў, безумоўна, маюць перспектывы стаць майстрамі.

Гран-пры ў намінацыі “Эстрадны вакал” сярод салістаў заваявала магільчанка Аліна Пецхерава. Яна ўжо здабыла выдомушч прыз у выглядзе на многіх міжнародных і рэспубліканскіх праектах. Дзяўчына прадставіла нашу краіну на дзіцячым “Еўрабачанні”, а сёлета скарыла журы на кастынгу вакальнага шоу “Фактар.by” і вымусіла судзіў націснуць на “залатую кнопку”. Усё гэта пацвярджае высокі статус “Маладых талентаў”: у фінал спаборніцтва трапляюць сапраўды найярчэйшыя. “Дзеці, якія праз пэў-

ны час стануць творчай элітай Беларусі”, — адгукнулася пра трыумфатарку конкурсу член журы, піяністка, дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Вераніка Сахаравя.

Найлепшым сярод калектываў у намінацыі “Спадчына” прызнаны ансамбль народнай песні “Дзівінскія пералівы” Наваполацкага дзяржаўнага музычнага каледжа. Гурт даволі малады: заснаваны ў 2022-м. Але ж за два гады навучэнны паспелі праграмаваць на шматлікіх пляцоўках у Беларусі, Расіі і Кітаі. У аснове рэпертуару — як аўтэнтчныя фальклор, так і апрацоўкі ды аўтарскія песні. У катэгорыі “Інструментальная музыка. Ансамблі” найвышэйшага ўзнагарода дасталася ўзорнаму ансамблю “Джайва-акорд” Жодзінскай дзіцячай школы мастацтваў.

Выхаванец Маладзечанскага музычнага каледжа імя М.К. Агінскага Ілья Кісялёў атрымаў гран-пры ў намінацыі “Інструментальная музыка. Акадэмічныя інструменты. Салісты”. Сярод выканаўцаў на народных інструментах пераможцай стала Аляксандра Смірнова. Дзяўчына займаецца ў Магілёўскай дзіцячай школе мастацтваў №1 імя Ігара Лучанка па класе домры. Дванаццацігадовая артыстка дзеліцца: раней здабыла гран-пры яшчэ аднаго аўтарытэтнага спаборніцтва — X Рэспубліканскага конкурсу выканаўцаў на народных інструментах імя Іосіфа Жыновіча — і спыняцца на дасягнутым не плануе. За мэту сабе Аляксандра паставіла стаць запатрабаваным музыкантам і дамагчыся прызнання публікі.

Конкурс “Маладыя таленты Беларусі” адкрывае багатыя перспектывы. У Дзень беларускага радыё пераможцы выступілі на сцэне Рэспубліканскага палаца культуры прафсаюзаў, а неўзабаве іх пачуе ўся краіна. Радыёверсія канцэрта прагучыць на канале “Культура” ў апошні дзень адытоўскага года.

Даніл ШЭЙКА

Падчас мерапрыемства

Памяць у мастацкім слове

Заклучны этап рэспубліканскага конкурсу чытальнікаў адбыўся ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў 20 і 21 лістапада. Творчае спаборніцтва прымержавалі да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Заяўкі на ўдзел даслалі больш за 2000 ахвотных ва ўзросце ад 10 да 25 гадоў з розных рэгіёнаў. У фінальны тур трапілі 76 прэтэндэнтаў. На суд экспертаў яны вынеслі паэтычныя і пражытныя творы грамадзянскай і ваенна-патрыятычнай тэматыкі на абедзвюх дзяржаўных мовах. Такім чынам таленавітая моладзь засведчыла адданасць духоўным і гістарычным каштоўнасцям беларускага народа.

Найлепшых чытальнікаў у трох узроставых катэгорыях вызначыла прафесійнае журы. У яго складзе — прадстаўнікі Міністэрства культуры, БДУКМ, Белдзяржфілармоніі, Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы і Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра. Эксперты звярталі на ўзровень выканальніцкага майстэрства, увасабленне мастацкіх вобразаў, тэхніку і культуру маўлення, цэласнасць, яркасць ды індывідуальнасць выступленняў.

Мяркуюцца, што пераможцаў конкурсу запрасяць да ўдзелу ў рэспубліканскіх і рэгіянальных культурных мерапрыемствах.

Кіруе драматургія

IX Рэспубліканскі фестываль нацыянальнай драматургіі імя В. Дуніна-Марцінкевіча адкрыецца 28 лістапада ў Бабруйску нядаўняй прэм'ерай ТЮГа “Палачанка” паводле аднайменнай п'есы Аляксея Дударова.

Сцэны са спектакля “Палачанка”

ПАД ЗНАКАМ ДУДАРАВА

Арганізатарамі форуму выступаюць Міністэрства культуры Беларусі, Магілёўскі аблвыканкам і Бабруйскі гарвыканкам. Форум праводзіцца на базе Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча.

— Сёлетні фестываль, — гаворыць дырэктар тэатра Вераніка Вісель, — прысвечаны не толькі 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, як і большасць значных мерапрыемстваў нашай краіны. Ён праходзіць яшчэ і пад знакам Аляксея Дударова — беларускага класіка, які не мог абесці ў сваёй творчасці тэму Вялікай Айчыннай. Гэтыя дзве лініі сёлетняга форуму з'яднаюць у спектаклі “Радавыя” сталічнага Тэатра-студыі кінаакцёра. Ваенная тэма прадстаўлена ў трох п'есах на творах Васіля Быкава: “Пайсці і не вярнуцца” Гомельскага абласнога драматычнага тэатра, “Сотнікаў” Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, “Чалавек, заставайся чалавекам!” Магілёўскага тэатра лялек, а таксама ў дакументальнай драме “Горкі хлеб” Нацыянальнага тэатра імя Максіма Горкага і спектаклі-канцэрта “Проста ты ўмела чакаць...” Магілёўскага драматычнага. Па творах Дударова, апроч згаданых “Радавых”, ажыццёлены такія спектаклі фестывальнай праграмы, як “Палачанка” ТЮГа, “Белыя Росы” Новага драматычнага і ўсе чатыры п'есы творчай лабараторыі: кампазіцыі па п'есах “Палачанка”, “Ядвіга”, “Чорная панна Нясвіжа”, “Крыж”. Мы звярнуліся да Акадэміі мастацтваў з прапановай падрыхтаваць такія працы менавіта па Дударове, назваўшы лабараторыю

“Свято майстра”. Аляксей Ануф'евіч быў добрым сябрам, ганаровым госцем фестывалю і нашага тэатра, часцяком удзельнічаў у працы журы, праводзіў творчыя сустрэчы. Упэўнена, сёлета яго душа таксама будзе з намі. І не толькі на яго п'есах — на ўсіх. На працягу шасці дзён будучы прадэманстраваны 11 спектакляў. Акрамя названых, гэта “Пісаравы імяніны” Уладзіслава Галубка, увасабленыя купалаўцамі, “Пан Твардоўскі” Палескага драматычнага тэатра з Пінска і наша “Ідылія” Дуніна-Марцінкевіча, прэм'ерай якой мы адкрывалі сезон. Дарэчы, тры апошнія, што я згадала, пастаўлены рэжысёрам Паўлам Марынічам з Пінска. За шэсць фестывальных дзён — 16 паказаў з улікам творчай лабараторыі і чыткі нашымі актёрамі апаведу Яна Баршчэўскага “Прыродны чараўнік і кот Варгін”. Як і заўжды, плануецца абмеркаванні прагледзенага запрошанымі крытыкамі. А журы ўзначаліць старшыня Беларускага саюза тэатральных дзеячаў, доктар мастацтвазнаўства Вераніка Ярмалінская.

КАХАННЕ РАГНЕДЫ

Адкрыццё фестывалю дударавіцкай “Палачанкай” глыбока сімвалічнае. Бо цяперашні спектакль, прэм'ера якога адбылася ў ТЮГа 5 лістапада, шмат у чым стаў данінай памяці драматургу, а таксама першаму пастаноўшчыку гэтай п'есы пра знакамітую полацкую князёўну Рагнеду і Уладзіміра.

— Ідэя звярнуцца да “Палачанкі”, — распавяла дырэктар ТЮГа Вера Палякова-Макей, — нарадзілася да 20-годдзя з дня смерці Андрэя Андрасіка, мастацкага кіраўніка тэатра і рэжысёра гэтай п'есы, што была візітоўкай калектыву. А літаральна праз тры тыдні сышоў з жыцця Аляксей Дударав, і гэта стала быццам прадвесце, каб увасобіць спектакль і прысвяціць яго двум майстрам, якія зрабілі вялікі ўнёсак у развіццё беларускага тэатра. П'еса зведала скарэчэнні, рэжысёр Тацыяна Самбук напісала аўтарскую інсцэніроўку. Так моцна, магутна пака-

заць гісторыю кахання можа толькі яна. Наогул, усё, што яна робіць пра каханне, — на разрыў аорты.

— Для мяне гэты спектакль пра тое, — працягнула размову рэжысёр Тацыяна Самбук, — што ў кожным чалавеку ёсць як святло, так і цемра. А што ў выніку перамога, залежыць ад выбару самой асобы. У нас з'явіўся новы персанаж, што праходзіць лейтматывам. Гэта Ярыла — бог Сонца, ён жа блазан. У фінале яго забівае Уладзімір, і гэта яшчэ спасылка на гістарычныя факты. Як вы памятаеце, Уладзімір значыць сябе як Чырвонае Сонейка — забіў сапраўднае сонца і стаў сам свяціць. У п'есе матэрыял упрыгожаны, рамантазаваны, ва Уладзіміра многа кахання. Магчыма, на справе было не так, таму мы ўзнімали гістарычныя факты, але дапускалі і такую версію.

З ЧЫСТАГА АРКУША

Маргарыта Кісялітэ (Рагнеда) прызналася, што наўмысна не глядзела ні ранейшы спектакль, ні балет, ні фільм “Вікінг”, бо “вырашыла ўсё рабіць з чыстага аркуша”. На чорным фоне прырытныя абрысы “палаца” Рагнеды падобныя да аранжарэі і клеткі адначасова (мастак — Ларыса Рулёва). Зялёная сукенка герані — сімвал не толькі багатыя (зялёная фарба каштавала калісыі больш за іншыя), але і аднасці з прыродай. Выразнасць пластыкі харэографы Кірыла Балтрукова часам гаворыць больш за словы. Кампазітарам выступіў Антон Смаленскі — выпускнік журфака БДУ, які па размеркаванні працуе рэдактарам ТЮГа і стаў удзельнікам цяперашняга, чацвёртага сезона тэлешоу “Фактар.by”.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Спектакль “Радавыя”

Са святам, “Свята”!

Калі трэба падняць настрой, выпраўляйцеся на імпрэзу з удзелам “Свята”. Правераны спосаб! Ужо чатыры дзесяцігоддзі заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь, заснаваны пры Белдзяржфілармоніі, цешыць публіку творчасцю. Кожны нумар — гарантаваныя станоўчыя эмоцыі. Артысты выступаюць з запалам на сцэне, а іскрыцца глядзеальная зала. Адна ўсмешка салісткі — і сотні ў адказ. Першыя гукі народнай песні — і плошча танчыць. Магія! Але ўдзельнікі “Свята” не чараўнікі, а таленавітыя, апантаняныя працай людзі, якія даюць усім магчымае убачыць каларыт і прыгажосць беларускай культуры.

ДЗІЎНЫЯ

— Мы сталі першым у краіне фальклорным ансамблем, які пачаў адрджаць айчынную народную музычную спадчыну прафесійна, — распавядае мастацкі кіраўнік “Свята” Вячаслаў Статкевіч. — Стваральнік калектыву — музыкант, кампазітар, збіральнік і выканаўца фальклору, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Васіль Купрыяненка. Дзякуючы яму ў рэспубліцы і за мяжой гучаць цудоўныя творы: “Цячэ вада ў ярк” (наша візітоўка), “Мамачка родна, пусці на сяло”, “Мае вочы чорныя”, “Калі каліна не цвіла”... Васіль Аляксеевіч — аўтар песень на вершы айчынных паэтаў. Ён зрабіў больш за тры сотні інструментальных апрацовак народнай музыкі, якія слухаюць і зараз. А як артыст падчас выступлення салізуе з баянам на шпагат!

Жыццё Васіля Купрыяненкі абарвалася летам 2021-га, але яго справа жыве і развіваецца: ансамбль “Свята” застаецца ўнікальнай скарбніцай фальклору. А колькі жамчужын народнай творчасці знойдзена ў шматлікіх экспедыцыях па Беларусі! Пачыналі з Палесся, завіталі ў самыя

Беларускі дзяржаўны ансамбль народнай музыкі “Свята” спраўляе 40-ы дзень нараджэння. За гады працы артысты далі больш за 20 тысяч канцэртаў.

аддаленыя куткі, сустракаліся з мясцовымі музыкантамі, запісвалі найгрышы і песні, якія потым выконвалі на тралішчэйных інструментах. Цяпер матэрыял збіраецца па ўсёй краіне.

ТАЛЕНАВІТЫЯ

— Спяраша рэпертуар “Свята” складалі акапэльныя песні і народная музыка. Потым з’явіліся танцы, далей песні з суправаджэннем, — паглыбіўся ў гісторыю Вячаслаў Статкевіч. — У калектыве працавалі заслужаныя артысты Рэспублікі Беларусь Святлана і Уладзімір Салодкія, Міхаіл Ліпчык, Марыя Маршак, народны артыст Беларусі Якаў Навуменка, фалькларыст і харэограф Мікалай Котаў, танцоры Валеры Ларыёнаў, Вера Варашылава, танцор і барабаншчык Андрэй Маханёк, аўтар песні “Чарка на пасашок” Аляксандр Балотнік, спевакі Міхась Пацук і Васіль Сатвароны... Анатоль Кашталапаў, які кіраваў ансамблем пасля Васіля Купрыяненкі, сам віртуозна граў на баяне, гармоніку, саломка, лудаччы, флейце, акарыне. Сізнанчаны ўбор ужо 40 гадоў стварае легендарны Юрый Піскун — мастак па касцюмах, жывапісец, педагог і даследчык старажытнабеларускага мастацтва.

ПРАДУКТЫЎНЫЯ

Штогод “Свята” дае больш за 120 канцэртаў. Яго можна сустрэць і на вялікіх пляцоўках (Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі

ЗАСЛУЖАНЫЯ

Істотны ўклад “Свята” ў развіццё нацыянальнай культуры і выхаванне творчай моладзі, у прапаганду беларускага фальклорнага мастацтва, а таксама выдатныя дасягненні калектыву адзначаны шматлікімі ўзнагародамі, сярод якіх дзяржаўныя граматы Міністэрства культуры і Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Артысты не раз удзельнічалі ў міжнародных фестывалях, адкуль вярталіся з дыпламамі, прызамі ды медалямі. А 31 снежня 2019 года Беларускуму дзяржаўнаму ансамблю народнай музыкі “Свята” прысвоілі званне “Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь”.

Высока ацэнены, у тым ліку і медалём Францыска Скарыны, асабісты ўнёсак Вячаслава Статкевіча. Для хлопчыка з хутара Рэпнікі, што на Лідчыне, захапленне фальклорам пачалося з радзё — адзінай даступнай у 1970-х забаўкі. Любоў да песні прывяла юнака ў Лідскае музычнае вучылішча, затым у Акадэмію мастацтваў. Артыст працаваў у ТЮГ, тэатры аднаго акцёра “Зніч”, ансамблі песні і танца Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, выкладаў тэорыю мастацтва ў гімназіі, супрацоўнічаў з часопісам “Роднае слова”, вёў перадачу “Спявай, душа” на Беларускім тэлебачанні. У “Свята” Вячаслаў Статкевіч трапіў у 1993 годзе, а ў 2019-м стаў мастацкім кіраўніком.

ЦУДОЎНЫЯ

— Самае радаснае — калі нашы творы блізкія і зразумелыя людзям, — кажа Вячаслаў Статкевіч. — Я ўдзячны лёсу, што маю такіх калег, як Людміла Кірыленка, Кацярына Булагоўская, Вікторыя Катлярова, Алена Літаш, Таццяна Карабкова, Вольга Казякоўская, Віталь Смусянок, Антон Пракапоў, Богдан Мішкін, Раман Вышыньскі, Дзяніс Тапуць, Сцяпан і Лізавета Фёдаравы, Анатоль Казак, дырэктар ансамбля Наталія Трус. У Белдзяржфілармоніі цудоўнае кіраўніцтва — Юрый Гільдзюк і Аляксандр Нікіта.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва калектыву

Гісторыя жаночага камернага хору, як і каледжа, пачалася ў 1969-м, калі маладой установе акрэслілі задачу “аказваць сістэматычную дапамогу калектывам мастацкай самадзейнасці праз замацаванне кваліфікаваных выкладчыкаў”.

Значную частку шляху юбіляр прайшоў папалеч з заслужаным дзеячам культуры Рэспублікі Беларусь, кандыдатам мастацтвазнаўства, дацэнтам, таленавітым дырыжорам Ларысай Іконнікавай, якая ўзначальвала аб’яднанне з 1981-га да чэрвеня 2022-га. Дзякуючы яе намаганням хор заваяваў вышэйшую ўзнагароду спецфонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі — Гранд-прэмію, атрымаў званне народнага ў 2003-м, а ў 2017-м — заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь. Два гады таму эстафету кіраўніцтва падхапіла **Марына Шарэйка**, якая скончыла Гродзенскі музычны каледж і Беларускую дзяржаўную акадэмію музыкі.

— Цяпер у хору спяваюць 27 навучэнцаў, — распавядае малады педагог. — Склад абнаўляецца кожны год: на змену выпускнікам прыходзяць першакурснікі. Актыўна развіваецца ды ўзбагачаецца рэпертуар. Выконваем творы не толькі а капэла, але і ў суправаджэнні раяля, перкусійных і струнных смычковых інструментаў. Стылістычная і жанравая разнастайнасць — важны складнік, які прываблівае слухачоў. Таму часта спрабуем сябе ў новых амплуа. Так, выступаем з пералажэннямі сучасных кампазіцый, што гучаць цікава і даволі незвычайна, і з аўтарскімі апрацоўкамі беларускіх і рускіх народных песень.

НАТХНІЦЬ І ЗАПАЛІЦЬ

Узрошчванне прафесіяналаў — іменная кіраўнік фармулёў галоўную мэту калектыву.

— Дзякуючы каласальнай рабоце настаўнікаў навучэнцы не толькі асвойваюць спецыяльнасць “Харавое выканальніцтва”, але і авалодваюць каштоўнымі музычна-тэарэтычнымі ведамі, дырыжорскім майстэрствам, — падкрэслівае Марына Шарэйка. — Прыемна, што многія выпускнікі паступаюць у ВНУ сферы культуры, дзе працягваюць удасканальвацца і пакараць новыя вяршыні.

Аб паспяховай рэалізацыі выбранага курсу сведчаць факты: сярод былых выхаванцаў — дзясяткі выдатных педагогаў і вядомых хормайстараў.

Штогод юныя выканаўцы атрымліваюць заахвочванні спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі, прэміі імя А. Дубко, а таксама перамагаюць у рэспубліканскіх і міжнародных конкурсах вакальнага майстэрства і харавых дырыжораў.

Калектыў неаднойчы пацвярджаў высокі ўзровень: у 2021-м удзельнічаў у III агульнарэспубліканскай акцыі “Харавое веча”, дзе атрымаў дыплом “За ўклад у развіццё

Валерыя Вількоўская, Косяня Чывіль, Ангеліна Скурат, Ульяна Тупякова

Без стомы скрозь гады

Жаночы камерны хор Гродзенскага дзяржаўнага музычнага каледжа святкуе 55-годдзе.

Захаваўшы найлепшыя традыцыі — нязменная філасофія юбіляра, які ўрававае дасягненні.

харавога мастацтва Беларусі”, у 2022-м заваяваў званне лаўрэата I ступені ў рамках дзесяці міжнародных конкурсаў і фестываляў, а сёлета праявіў сябе на маштабным рэспубліканскім фестывалі “Беларусь — мая песня”.

— Сярод самых яркіх падзей — і пацвярджэнне звання заслужанага аматарскага калектыву ў лістападзе 2022-га. Да падрыхтоўкі навучэнцы падшлі з вялікай адказнасцю: кожны дзень на працягу двух месяцаў прысвячалі сябе шматгадзінным рэпетыцыям, — распавядае кіраўнік.

З ЛЮБОЎ ДА СЦЭНЫ

Нараўне з вырашэннем адукацыйных задач, хор вядзе актыўную канцэртна-выканальніцкую і музычна-асветніцкую дзейнасць, далучаецца да найважнейшых падзей сацыякультурнага жыцця краіны.

— Працаваць толькі “ў клас” — не самая прадуктыўная стратэгія для паўна-вартаснага развіцця творчага калектыву, — распавядае Марына Шарэйка. — Таму імкнёмся заставацца запатрабаванай канцэртнай адзінкай! За апошнія два гады дзякуючы ўдзелу ў сацыяльна значных мерапрыемствах горада і вобласці пра нас даведліся практычна ўсе жыхары Гродна. Гэта заслуга і здольных выхаванцаў, і таленавітых педагогаў каледжа, і выбітнай адміністрацыі ў асобе дырэктара Ганны Сараска.

Акрамя як на гарадскіх пляцоўках, юбіляр неаднаразова выступаў у Палацы Рэспублікі, Беларускай дзяржаўнай і Гродзенскай абласной філармоніях. Там хор прадстаўляў кампазіцыі айчынных аўтараў, у тым ліку выпускнікоў роднага каледжа. Сярод іх — Андрэй Бандарэнка, Віктар Войчык, Уладзімір Кандрусевіч, Леанід Захлеўны, Аліна Безенсон і многія іншыя.

ТВОРЧАЯ КАНСТАНТА

Марына Шарэйка ўпэўнена, што і надалей калектыў захавае высакародную місію: — Гадаваць музыкантаў, улюблёных у харавую справу, — наша мэта на сёння і на перспектыву. Заваўваць дыпломы ды іншыя ўзнагароды — прыемна. Яшчэ больш каштоўна бачыць агонь у вачах выпускнікоў, захопленых сваёй прафесіяй!

Віалета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва калектыву

Марына Шарэйка (у цэнтры) з падалечнымі

Сёння традыцыйныя танцы выконваюць на самых розных мерапрыемствах — вачорках, святах, этнадыскатках, якія ладзяцца ва ўстановах культуры клубнага тыпу.

Як распавяда намеснік дырэктара Талачынскага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці Таццяна Спаткай, на пачатку кастрычніка ў рамках праекта “Мая спадчына” ў Талачыне адбыўся Другі рэгіянальны турнір нацыянальных танцаў “Танчым па-талачынску!”. Спаборніцтва ладзіцца з мэтай папулярызацыі, аднаўлення ды захавання беларускіх побытавых танцаў і развіцця фальклорнага руху. Турнір сабраў удзельнікаў з усіх куткоў Талачыншчыны і Сенненшчыны. Яго гасцамі, між іншага, зрабіліся ўдзельнікі клуба аматараў фальклору “Крывія”, якім кіруе Марына Лындзіна з Сенненскага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці. У турніры паўдзельнічала больш за 20 танцавальных пар у трох намінацыях: “Дзеці”, “Хлопец і дзяўчынка” ды “Жаночая”. Старшынёй журы выступіла загадчык сектара культуры Талачынскага райвыканкама Алена Валевіч. Канкурсанты выконвалі танцы “Зяц”, “Картузэ”, “Мікіта”, “Месяц”, “Лысы”, іншыя. Гран-пры атрымала пара Марыны Лындзінай і Аляксандра Атрошкіна з Сянна.

КОЖНЫ НА СВОЙ ЛАД

Удзельнікі школы фальклорнага танца “Талачынскія забавы”, якой кіруе Таццяна Спаткай, прадэманстравалі характэрныя танцаў “Крыўлянская кадрыля”, “Чарнавусы Каралёк”, “Рамашкаўская Лявоніха” і “Рамашкаўскія карагоды”.

Сёння вядзецца работа па ўключэнні ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь элемента нематэрыяльнай культурнай спадчыны “Традыцыйныя карагоды і танцы Талачынскага раёна” Гэта, безумоўна, спрыяе захаванню і аднаўленню ўмоў існавання, развіцця і перадачы нашчадкам рэгіянальнай культурнай спадчыны. Танцавальная традыцыя захоўваецца ў шэрагу населеных пунктаў Талачынскага раёна: Абольдха, Азерцах, Валосаве, Варанцэвічах, Жукневе, Звянчых, Крывых, Райцах, Рамашкаве, Славенях, Слаўным, Серкавіцах, Шупенях і ў самім Талачыне.

Танец “Крыўлянская кадрыля” і парныя мясцовыя танцы “Кракавяк”, “Полька-бабачка”, “Сербіанка” і іншыя выконваюцца народным фальклорным калектывам “Суседзі” з Абольдха дома фальклору. Танцы “Рамашкаўская Лявоніха” і “Рамашкаўскія карагоды” зберагаюцца народным фальклорным калектывам “Супружанкі” са Звянчыха сельскага дома культуры. А танец-гульня “Чарнавусы Каралёк” з’яўляецца візітнай карткай фальклорнага калектыва мастацкай творчасці “Вясцоўцы” з Райцаўскага дома фальклору.

Ад карагодаў да кадрылі

Адной з адметнасцей нематэрыяльнай культурнай спадчыны Талачыншчыны з’яўляецца танцавальны фальклор, які захоўваюць амаль у кожным кутку раёна. Парныя, сольныя, гуртавыя танцы былі звязаныя са святамі народнага календара, вясельнымі і хрэсьбіннымі абрадамі, карысталіся папулярнасцю на вачорках і фэстах.

Падчас турніру “Танчым па-талачынску!”

Сярод носьбітаў, якія пералалі свае веды нашчадкам, — Ганна Маркаўна Колюшка (1922—2007) з вёскі Крывыя, Ніна Ільінічэна Клімовіч (1920—1999), Надзея Андрэеўна Кунцэвіч (1942—2018) і Вольга Сцяпануна Ляховіч (1928—2010) з Рамашкава, а таксама Еўдакія Раманаўна Жураўлёва (1928—2012) і Ганна Іванаўна Метлянок (1928—2015) з Валосава.

У кожнага з танцаў свой каларыт: у карагодах рухі плаўныя, дробныя, ногі амаль што не адрываюцца ад падлогі, усе рухі пар павольныя, стрыманыя, а вось кадрыля выконваецца з запалам, весела і жыва. Мясцовыя танцы захоўваюцца і перадаюцца з пакалення ў пакаленне, у розных кутках раёна для жыхароў праводзяцца майстар-класы, для моладзі на танцавальных вечарах ладзяцца этнагадзіны з развучаннем танцаў. У кожным фальклорным калектыве, які працуе ва ўстановах культуры клубнага тыпу, ведаюць і выкарыстоўваюць свае танцавальныя традыцыі.

ШЛЯХ У БУДУЧЫНЮ

Побытавыя танцы выконваюць сацыялізуючую, культурна-этнічную і пластычна-вобразную функцыі. Дзякуючы сацыялізуючай функцыі харэаграфіі фарміруецца пачуццё гонару за радзіму, умацоўваюцца грамадзянска-патрыятычныя пачуцці, дзеці пачынаюць разумець незвычайны каларыт танцавальных рухаў, прыгажосць арнаменту беларускага народнага адзення, характэрна карагоду, яскравае кадрылі і адметнасці парных танцаў. Малодзе пакаленне вучыцца ўсведамляць прыгажосць нацыянальнай спадчыны, уліваецца ў традыцыі і культуру свайго краю. З дапамогай культурна-этнічнай функцыі дашча магчыма даслаць прад танац да гістарычнага досведу свайго народа, яго этнічнай культуры. Вялікую ролю ў фарміраванні пластычнай культуры асобы, выхаванні здольнасці авалодаць шматзначнасцю і мастацка-вобразным багаццем харэаграфічнага малюнка грае пластычна-вобразная функцыя танца.

Носьбіты традыцый разумеюць, што дзеці і моладзь, выхаваныя на мясцовай культуры, будуць прыязаныя да роднага краю, змогуць усведамляць сябе адной супольнасцю. Танец з’яўляецца адным з элементаў нематэрыяльнай культуры, індикатарам нацыянальнай самасвядомасці і самаазначэння ў грамадстве. Унікальныя па сваёй харэаграфічнай структуры танцы з’яўляюцца гістарычнай і культурнай каштоўнасцю, адлюстроўваюць традыцыі рэгіёна.

— Танцавальная спадчына Талачынскага раёна — гэта аснова для захавання маладога пакалення, якое цікавіцца фальклорам, імкнецца вывучаць і аднаўляць традыцыйную культуру Беларусі, — лічыць Таццяна Спаткай. — Трэба толькі ўмець і мэтазгодна злучыць мінуўшчыну і сучаснасць, улічваць каштоўнасць, важнасць і запатрабаванасць спадчыны для наступных пакаленняў.

Антон РУДАК

І адпачынак, і карысць

Ужо цягам 55 гадоў жыхароў аграгарадка і вакольных вёсак збірае ва ўтульнай атмасферы Маісееўшчынскі сельскі клуб у Барысаўскім раёне. Суды з задавальненнем прыходзяць і дзеці, і дарослыя: загадчыца ўстановы Наталля Вевер імкнецца для ўсіх арганізаваць цікавы і карысны вольны час.

ВЕДЫ — У СПРАВУ

Наталля Пятроўна — кіраўнік новы, але яна вельмі паважае культурную спадчыну, якая дасталася ад папярэднікаў. Добрых традыцый закладзена нямала. Да сёння цёплым словам людзі ўспамінаюць загадчыцу клуба Зою Ізбавіцель: менавіта яна ў пачатку 1990-х стала прадзвіццём у Маісееўшчыне дні вёскі і тэатралізаваныя народныя свята. Купалле ды іншыя адзначаліся шумна, з размахам, з захаваннем звычак. Наступны кіраўнік Віктар Цвяткоў прайшоў у клуб з мясцовай сярэдняй школы, дзе выкладаў музыку. Увагу акцэнтаваў на мастацкай самадзейнасці, арганізаваў жаночы ансамбль, апрагнуў выканаўцаў у прыгожыя касцюмы — у той час пашыць такія было няпроста! У іх артыстыкі выступалі шмат гадоў. Нямала добрага паспелі зрабіць загадчыцы Наталля Друк і Таццяна Бававоз.

Наталля Вевер па прафесіі прапавец, але жаданне займацца творчай працай падштурхнула да змены спецыяльнасці. Зараз Наталля Пятроўна вучыцца на рэжысёра народных абрадаў і свят у Магілёўскім дзяржаўным каледжы мастацтваў. Набытыя веды ахвотна прымяняе на практыцы.

— Па душы вясцоўцам аказаўся абрад “Багатая Калыда”, — распавядае загадчыца клуба. — Мы з дзецьмі пераапрапараліся: і Дзядуля з Бабуляй у нас былі, і Цыганка, і Каза. Па вуліцах крочылі з калыдай зоркай. Шчасце атрымалася яркае, шумнае, вясёлае. Людзі ў вокны выгледвалі, з дамоў выходзілі, каб нас павітаць. Мінакі спыняліся, здымалі на тэлефоны, апладзіравалі, падпівалі ды пускаліся ў скокі разам з намі. Мы наведвалі і жыхароў паважнага ўзросту — віншавалі песнямі-шчадроўкамі

і цешылі тэатралізаванай пастаноўкай.

Удзельнічаем і ў іншых народных святах. Любім “Багач”, які ладзіць мясцовая школа. Вучні падыходзяць, разглядаюць, цікавіцца: як з гародніны такую кампазіцыю стварыць? Расказваем, паказваем — атрымліваюцца спантанныя, але захапляльныя і карысныя майстар-класы.

ДАПЫТЛІВЫЯ І АКТЫЎНЫЯ

Наталля Вевер у клубе адзіны культработнік. Але гэта не перашкаджае ёй быць годным арганізатарам. Дзекраціўна-прыкладным мастацтвам юныя госці ўстановы займаюцца ў гуртку “Умельцы народныя рукі”. “Наш край” далучае дзючынак і хлопчыкаў да краязнаўства: яны збіраюць інфармацыю аб роднай вёсцы і найбліжэйшых населеных пунктах, аб паважаных людзях і цікавых прафесіях. Школьнікі актыўна прычыняюцца да патрыятычных акцый, ладзяць віншавальныя імпрэзы для пажылых людзей у гонар дзяржаўных свят, упарадкаваюць тэрыторыю каля помніка “Журботная маці”.

Дзеці, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы, наведваюць экалагічнае аматарскае аб’яднанне.

— Яны добрыя, працавітыя. На жаль, так атрымалася, што ўмовы жыцця ў гэтых хлопчыкаў і дзючынак складаныя, — тлумачыць Наталля Вевер. — З розных вёсак прыязджаюць на ўрокі ў школу, а потым — да нас, у клуб. З задавальненнем! Разам даследуем навакольнае свет, флору і фаўну, вучымся разумна абыходзіцца з біятым смечнем і ў цэлым паважліва ставіцца да прыроды. Мы прыбіраем прылетлы лес, а яшчэ разбілі клумбы, пасадзілі ніцыя вербы. Вырастаюць — атрымаецца пры-

гожая загарадзь, а заадно і матэрыял для лозапляцення будзе пад рукой.

Аматарскае аб’яднанне “Разам веселей” у клубе стварылі, калі ўстанове выдзелілі настольныя гульні. Яны аказаліся запатрабаванымі — працэс займальны, шмат магчымасцей для камандных спаборніцтваў: “Ваша лато”, “Манаполія”, “Капітал”, шашкі і шахматы. Ды і гульнявы пакой даступны цэлы дзень. Юныя наведвальнікі ахвотна ўдзельнічаюць у квэстах і дыскусіях на розныя тэмы, а летам шмат часу праводзяць на свежым паветры. Даганяюць і хованкі, класікі, пошук скарбаў, казакі-разбойнікі...

Папулярныя ў дзюцей гадыны творчасці, падчас якіх дзючынікі і хлопчыкі набываюць карысныя навыкі. Напрыклад, плятуць кілімкі і лепяць з гліны. Яшчэ адно цікавае традыцыйнае мерапрыемства — старшакласнікі праводзяць экскурсію па экспазіцыі работ мясцовых майстрых, размешчанай у кутку сляянскага побыту. Аматараў павесяліцца на таншплячючы збірае моладзевая дыска-тэка “Без жартаў”. Пасля платная, што для сельскага клуба істотна.

З ПАВАГАЙ ДА ТРАДЫЦЫЙ

Пра дарослых ва ўстанове таксама не забываюцца. Аматарскае аб’яднанне “Сутры хлопчыкаў і дзючынак” сабрала жанчын, якія захапляюцца творчасцю, ведаюць народныя звычкі, гатуюць беларускія стравы. Кабеты разам адзначаюць свята ў алпаведнасці з мясцовымі традыцыямі, спяваюць, дзеляцца рэцэптамі, вядуць душэўныя размовы за кубачкам гарбаты з траў, якія самі ж і нарыхтоўваюць. Яшчэ ўдзельніцы аб’яднання ўспамінаюць добрым словам старажылаў, якія пакінулі багатую культурную спадчыну.

1. Падчас Тыдня бацькоўскай любові.
2. Кіраўнік установы Наталля Пятроўна Вевер.
3—6. Дзеціям у клубе заўсёды цікава!
Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота з архіва клуба

(Завяршэнне. Пачатак у №№ 42, 45, 46, 2024)

3 пакалення

Кароткае жыццё Тэафілі Глінскай прыйшлося на другую палову XVIII стагоддзя — вельмі складаны перыяд нашай гісторыі.

СЛОВА ПРА БАЦЬКУ

Крыштаф Глінскі (1730—1807) у лістападзе 1795-га за-сведчыў, што “удовы ўжо 10 гадоў, а быў жанаты з да-чкой пана Габрыэля Галухоўскага Багумілай” (нагадваем: Багуміла — славянскі адпавед-нік грэчаскага імя Тэафілія).

Далей Глінскі, крыху блы-таючыся ў датах, згадвае дзвюх дачок — Багумілу, якой 30 га-доў (нар. у 1762—1763-м) і якая ўжо шэсць гадоў замужам за Алойзіем Букатым, і 22-га-довую Дароту (нар. 4 ліпе-ня 1771-га ў Косічах). Іншыя дзеці, відаць, да таго часу па-мерлі. Пра службу ў войску і грамадскую кар’еру Крыштаф напісаў так: “...Ад 1752 года карнет у палку гвардыі коннай літоўскай, у 1758-м капітан, у 1767-м сакратар Слуцкай кан-федэрацыі, з 1771-га ў вой-ску літоўскім падпалкоўнік, у 1776—1779 гадах судзія асэ-сарскі ВКЛ”.

Сканаў Крыштаф Глінскі ў сваім маёнтку Косічы паміж шостаі і сёмай гадзінамі ўве-чары 22 мая (па ст. ст.) 1807-га. Жалобнае набажэнства прай-шло дома, пасля чаго ўсё той жа святар Ян Героўскі супра-вадзіў труну ў Зарой. Капліца, дзе спачывала маці паэткі, ужо была цалкам знішчана, таму вайскоўца і грамадскага дзея-ча пахавалі на могілках.

СЦЮДЗЁНЫ СТУДЗЕНЬ

Пачатак 1785-га быў азмро-чаны няшчасцем: цяжка за-хварэла маці паэткі. У першыя дні студзеня, насуперак звы-чаю, не Тэафіля-старэйшая адправілася з сям’ёй у Зарой на споведзь, а сам калывініс-цкі святар наведваў маёнтак Косічы. І ўжо 26 сакавіка, а шостаі гадзіне раніцы, вель-можная пані Тэафілія Глінская з Галухоўскіх, жонка обершт-лейтнанта (падпалкоўніка) войскаў ВКЛ, адышла ў леп-шы свет. Пахавалі яе ў скле-пе капліцы ў Зарой. Святар Ян Героўскі, пішучы метрыку, да-даў: “Божа, крыніца ўсялякага сунішэння. Сунеш ты цяжка засмучаную годную сям’ю”.

Сядзіба Узлоўскіх і Карповічаў у Чомбраве. Фота Яна Булгака

Багуміла — славянскі адпаведнік грэчаскага імя Тэафілія. Пасля шлюбу (1790) прозвішча герані змянілася на Буката. Таму дакладней пісаць так: “Багуміла-Сафія Буката (у дзявоцтве Глінская), вядомая таксама як Тэафілія Глінская”.

Дзевялтай, калывініскі збор. Напалеон Орда, 1875

СВЕДЧАННІ БЫКОЎСКАГА

А што каза мінскі шляхціц Ігнат Быкоўскі, вядомы літара-тар XVIII — XIX стагоддзяў? Ва ўспамінах ён прывёў сцільны, але важныя звесткі не толькі пра Глін-скую, але і пра Тэклю Урублеў-скую, урадзэнку Слонімішчыны (персанаж нашага наступнага се-рыяла). Тэафілю Быкоўскі асабіста не ведаў, але твораў аўтаркі чытаў і некаторыя сабе выпісаў. “Пайшла яна за Букатага і вельмі моцна хацела паехаць у ваяж у Англію. Але тым намерам былі нейкія перашкоды. Неўзабаве пасля таго яна памерла”. Работы, што занатаваў Быкоўскі, былі “напіса-ны ёй у паненскім стане”, іншых літаратар не меў. Што за творы перанёс сабе Ігнат і дзе шляхціц іх убачыў? З першай часткай пытан-ня проста: гэта паэма “Шчорсы” і два вершы, якія Тэафіля прывяці-ла бацькам, — “Букет ад дачкі для матулі ў дзень імянін” і “Напяра-далні юбілею бацькі” (знойдзены і апублікаваны ў 1950-м даследчы-кам Тадэвушам Мікульскім).

Як устанавіў Мікульскі, выдан-не “Шчорсаў” 1785-га Быкоўскага было незнаёмае. У дзённыму шлях-ціца на палях пазначана, што сёе-тое ў работах аўтарак ён “паправіў або палепшыў”. Параўнаўшы ары-гінал і “копію”, Мікульскі выявіў:

часу на ўдасканаленне Быкоўскі не пашкадаваў. Змяніў нават на-зву паэмы — на “Пахвалу Шчор-сам”. Але пра друкаваны варыянт ведаў літаратуразнавец Віктар Га-муліцкі. У 1916-м ён разабраў твора-ры Глінскай і “падкарэкціраваў” польскую мову лішвінкі. Таму сёнь-ня мы маем цэлых тры варыянты “Шчорсаў”. Час дадаць чацвёрты, па-беларуску.

Чаму Быкоўскі валодаў пад-рабязнасцямі біяграфіі паэткі, а галоўнае, дзе ўзяў творы, што не прызначаліся для друку (усё ж гэта прысвечаны членам сям’і)? Пад-казку пра Букатага, за якога пай-шла Глінская, даў сам Ігнат. Пэў-на, ён добра ведаў дзядзьку мужа Тэафілі, што жыў у Міншчыне, у Сяргеёвічах, — Францішка Бу-катага. Гэта былі амбасадар Рэчы Паспалітай у Англіі, аб якім распа-вядзём далей.

ТЭАФІЛЯ МЯНЯЕ ПРОЗВІШЧА

Пасля запаведзін, якія зладзілі 29 верасня 1790 года ў Асташын-скім калывініскім зборы, у Вялікіх Косічах згулялі вяселле Тэафілі Глінскай і старасты міліянаўскага Алойзія Букатага, равесніка па-эты. Дарэчы, ён меў каталіцкае веравызнанне (Тэафіля — кал-ывіністка). Як правіла, у тыя часы мужчыны былі значна старэйшыя

асвечаных

Як маштабныя падзеі паўплывалі на творчасць паэткі? Працягнем аповед пра лёс таленавітай асобы.

Калывініскі збор у Асташыне, 1914

больш цікавіць іншае: пры Узлоўскіх эканомам у сядзібе служыў дзед Ада-ма Міцкевіча — шляхетны Мацей Маеўскі. Яго дачка Барбара Маеўская была ахмістрыняй. Тут напрыкан-цы 1795-га хутчэй за ўсё бацькі паэты і пабраліся шлюбам. На выселі, як найбліжэйшыя суседзі, маглі прысут-нічаць Глінскія і Букатыя. А ў 1799-м Анэля Вярэйская, жонка Юзафа Уз-лоўскага, стала хроснай маці Адама Бернарда Міцкевіча. Такі вір...

АБРАНЕЦ ГЛІНСКАЙ

Калі асоба паэткі мала каго цікаві-ла, то што можна казаць пра яе мужа? Але з гэтым нам дапамог ён сам, па-кінуўшы кароткую “аўтабіяграфію” (1795): “32 гады, жанаты з дачкой вя-льможнага пана Глінскага, палкоўні-ка былых войскаў літоўскіх, з вяль-можнай пані Багумілай. Маю дачку Крысіну трох гадоў”. Дадаў Букаты і апісанне нерухомасці, раскіданай па розных паветах, і сціплы пералік “кар’ерных прыступак”: “У 1790-м быў я судзія Трыбунала Літоўска-га ў Гродне, у годзе ж 1792-га абраны межавым суддзёй Жамойцкага кня-ства ў Расейніскім павеце... Жыву ў дзедзічым маёнтку Косічы Малья і час ад часу... у Беліцкім графстве ў Лідскім павеце”. Каралеўскі двара-нін Алойзы Букаты на Трыбунале ў 1791—1792 гадах насамрэч выступаў дэпутатам.

Тое-сёе ўдалося разведць і пра юнацтва Алойзія. У верасні 1785-га разам з дзядзькам Францішкам Бу-катым яны рушылі ў Англію. Сваёкі палічылі, што лішвіну няблага бу-дзе атрымаць адукацыю ў славянска-га эканаміста і агранома Артура Янга. Штомесця Францішак плаціў за на-вучанне пляменніка 25 гіней, а яшчэ пяць фунтаў выдзяляў яму на асабі-стыя выдаткі. Праўда, паназіраўшы за поспехамі студэнта некалькі мя-сяцаў, дзядзька адправіў Алойзія да-дому. Юнгу Францішак Букаты пе-радаў, што выслаў хлопца на радзіму, каб там ён распаўсюджваў інфармацыю пра знакамітага дзядзю, школу і яго высокія заслугі. Ці прымяніў атры-маная веды Алойзы Букаты на пра-

ктыць? Складана штосьці сказаць, як і пра яго лёс пасля смерці Тэафілі. Сканала паэтка не ў Косічах, а ў Дзівалтаве (сёння — Дзялтува, Літва) 23 кастрычніка 1799 года. Мясцэчка мяжуе з Укмярге (старая назва павя-товага цэнтры — Вількамір). Назаўтра Глінскую пахавалі на могілках пры-тантэйшым калывініскім зборы. Храм збырогся, хоць і стаіць без даху, але могілкі знішчаны.

АНГЛІЙСКАЯ ГІСТОРЫЯ

Памятаеце, паводле Быкоўскага, Глінская збіралася ў ваяж? У 1790-м амбасадар Францішак Букаты, які страшна сумаваў па сям’і, запрасіў у Лондан жонку Барбару (яе баць-ка — вітэбскі ваявода Юзаф Прозар). Усё было гатова, але раптам памер-ла іх маленькая дачка. Вандроўку перанеслі на 1791-ы. І нашу геранію не адпусцілі. Не дапамог нават ліст да караля Станіслава Аўгуста Пянятоўскага. Прычын магло быць шмат — палітычныя катаклізмы ў Рэ-чы Паспалітай (справа ішла да грама-дзянскай вайны, якая пазней і здар-ылася), сямейныя праблемы. Так паэтка і не трапіла ў Лондан. А потым нарадзіліся дзеці і, галоўнае, у выні-ку двух новых падзеяў Рэчы Паспа-літай у 1793 і 1795 гадах завяршыўся праект “Вялікае Княства Літоўскае”. Не да вандровак.

ЯШЧЭ ТВОРЫ

У 1966-м выйшаў чацвёрты том Ошвісценне славянскіх серыі Nowy Korbut. У артыкуле, прысвечаным Тэафілі Глінскай, згадваліся дзве новыя работы аўтаркі, рукапісы якіх былі знойдзены ў Ягелонскай бібліятэцы. Першая — Wiersze Imé panny Glińskiej na obraz I. O. księżny Massalskiej, hetmanowy W. Ks. Lit., przez Imci P. Szmuglewicza malowany... w Wilnie — прысвечана Францішцы Агінскай, жонцы вялікага гетмана лі-тоўскага Міхала Масальскага. У творах расказваецца пра аблогу горада Гданьска і пра надзвычайную муж-

насць маладой лішвінкі, якая пер-шай кінулася на абарону фартэцыі, чым падала прыклад прафесійным вайскоўцам. У другім жа велізарным вершы — Myśli na ustroniu — Глін-ская, ці ўжо Глінская-Буката, разва-жала аб самых розных рэчах. Пішучы аб прыродзе фанатызму, намякну-ла на сумныя эпізоды, што здарыўся ў 1780-м у Лондане. Парламент ураў-наваў у правах англійскіх каталікоў з пратэстантамі (каталікі да таго часу нават не мелі права служыць у вой-ску). І выбухнуў бунт, якога Лондан не бачыў пару стагоддзяў. Утаймоў-ваць антыкаталіцкае выступленне прыйшлося з дапамогай рэгуляр-най арміі. Усё гэта нагадала Тэафілі падзеі на радзіме. Слушкая канфедэ-рацыя 1767-га, сейм, што прызнаў роўныя правы калывіністаў і права-слаўных з каталікамі, ды, як вынік, крывавай падзеі — вось што стаяла перад вачыма літаратаркі.

ДЗЕ ШУКАЦЬ СПАДЧЫНУ?

Напэўна, тое-сёе можа знайсціся ў архівах Букатых, Храптовічаў, Пяня-тоўскіх і сяброў каралеўскага клуба, а таксама родаў, звязаных з Глінскімі святцамі. Гэта Алендскія, Галухоў-скія і многія іншыя, якія згадваліся ў публікацыі. Але ўжо таго што ёсць — паэма, пераклад, вершы — даста-кова для выдання зборнічка Тэафілі Глінскай.

Зміцер ЮРКЕВІЧ
Фота аўтара

Адам Міцкевіч. Шарль Банье, 1841

Космас у доме Коласа

У Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа працуе часовая экспазіцыя “Космас – наш!”, прысвечаная творчасці знакамітага беларускага мастака, скульптара, пісьменніка, этнографа, фалькларыста, археолага, астранома-аматара і заснавальніка беларускай тэарэтычнай астраноміі Язэпа Драздовіча.

На выставе, падрыхтаванай сумесна з Гісторыка-культурным музеем-запаведнікам “Заслаўе” і Цэнтральнай навуковай бібліятэкай імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук, прадстаўленыя маляваныя дыяны, карціны мастака, прычым адна з іх — “Гара Гараватка” — лічыцца апошнім з яго захаваных жывапісных твораў.

Варта звярнуць увагу таксама на ліст, дасланы Язэпам Драздовічам Якубу Коласу як прэзідэнта Акадэміі навук БССР у 1950 годзе. Мастак паведамляў аб жаданні апублікаваць сваё чарговае касмалагічнае даследаванне “Тэорыя рухаў”, якое называў працягам няскончанай працы Ісаака Ньютана: “...У тэорыі майёў дана 16 навуковых навін (гэта значыць адкрыццяў). Я і яшчэ дабавіў 4 навіны, а разам з імі ўжо не 16, а 20. Дабаўляць німала чаго магу, але толькі па запатрабаванню на нявырашаныя пытанні... Можна, для Акадэміі навук я і «не падходжу»... Адукацыя мая Гершалеўская. Астраном Гершаль (адкрыцця планеты Урана, падвойных зорак і інш.) быў музыкант, а я мастак”. У афармленні экспазіцыі выкарыстаныя цытаты з дзённікавых запісаў і астранамічных работ творцы.

МРОІ ВЕЧНАГА ВАНДРОЎНІКА

Язэп Драздовіч быў першым беларускім мастаком, які звярнуўся ў сваёй творчасці да тэмы космасу яшчэ за дзесяцігоддзі да з’яўлення першага касманаўта. Прагу да касмічных глыбін творца пранёс праз усё жыццё, праявіўшы сябе ў ёй як літаратар і даследчык. Драздовіч сцвярджаў, што бачыў

жыццё на Марсе, Сатурне і Месяцы, падарожнічаючы па іх у сваіх снах, і адлюстроўваў пабачанае ў сваіх карцінах і запісах, распавядаў пра жыццё насельнікаў іншых планет, іх звычкі, апісваў іншапланетныя гарады і прыроду.

У 1931-м Драздовіч выдаў у Вільні кнігу “Нябесныя бегі”, у якой выклаў шэраг сваіх тэорыяў, у прыватнасці аб паходжанні планет Сонечнай сістэмы і вярчэнні Зямлі. Выданне ўпрыгожылі рысункі аўтара. У 1931—1933 гадах ён працягнуў тэму космасу трыма серыямі графічных малюнкаў і жывапісных палотнаў “Артаполіс”, “Жыццё на Венеры”, “Жыццё на Марсе”, “Жыццё на Месяцы” і “Жыццё на Сатурне”. У многіх з гэтых работ мастак прадчуваў надыход вялікай вайны, якая зменіць гісторыю ўсяго чалавецтва.

Першыя работы на касмічную тэматыку Драздовіч ствараў яшчэ ў 1914-м, на пачатку Першай сусветнай вайны, якую сустрэў на службе ў войску.

Даследчыкі лічаць, што ў касмічных відзежах мастак ува сабляў мары аб ідэальным грамадстве. У сваіх нататках ён адлюстроўваў гэта так: “З пятніцы на суботу я меў шчасце і яшчэ зрабіў адну каліягадзінную вандравачку па Месяцы. Бачыў дзіўную краіну з серабрыстым дзённым небам... Бачыў шмат кругагор’яў у лясістых берагох валападаў, цяснін, астравоў. Пралятаў скрозь залацістабазальтавыя гроты. Бачыў гарачакрыннічныя вадамёты (фантаны). Бачыў чыравонаружовы астравок, увесь укрыты нейкімі празрыстымі крышталямі... Падаўшыся ўглыб ней-

кай міжскальнай цяснiny гор, я напачатку стаячу пад шэрай скалою невялікую камлюкава-тую фігурку голага чорнаскурага чалавека-ліліпута”.

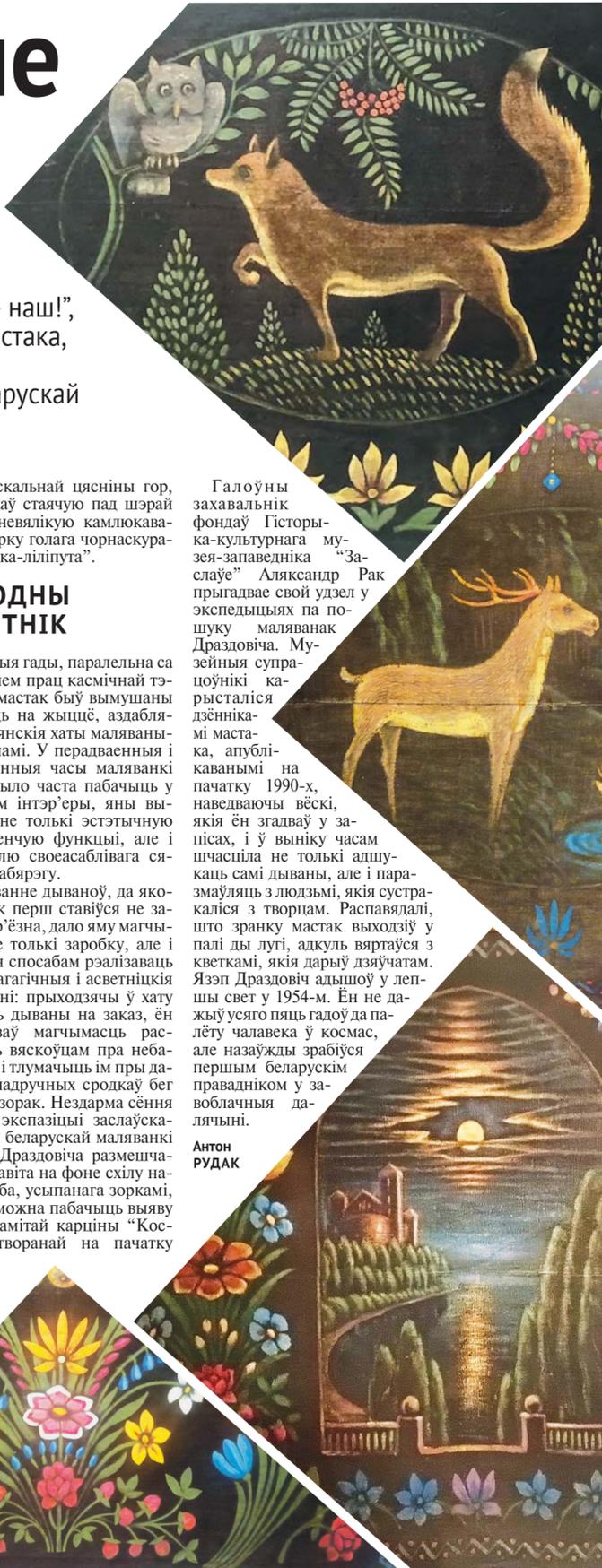
НАРОДНЫ АСВЕТНІК

У сталыя гады, паралельна са стварэннем прац касмічнай тэматыкі, мастак быў вымушаны зарабляць на жыццё, аздабляючы сялянскія хаты маляванымі дыянамі. У перадавае часы маляванкі можна было часта пабачыць у вясковым інтэр’еры, яны конвалі не толькі эстэтычную і аздабленчую функцыі, але і гралі ролю своеасаблівага сямейнага аб’екта.

Маляванне дыянаў, да якога мастак перш ставіўся не задатна сур’ёзна, дало яму магчымасць не толькі заробку, але і зрабілася спосабам рэалізацыі сваёй педагогічнай і асветніцкай памкненні: прыходзячы ў хату маляваць дыяны на заказ, ён атрымліваў магчымасць распавядаць вяскоўцам пра небазнаўства і тлумачыць ім прыдапамозе падручных сродкаў бег планет і зорак. Нездарма сёння нават у экспазіцыі заслаўскага Музея беларускай маляванкі дыяны Драздовіча размешчаныя на фоне схілу нашчаго неба, усыпанага зоркамі, а побач можна пабачыць выяву яго знакамітай карціны “Космас”, створанай на пачатку 1940-х.

Галоўны захавальнік фондаў Гісторыка-культурнага музея-запаведніка “Заслаўе” Аляксандр Рак прыгавдае свой удзел у экспедыцыях па пошуку маляванак Драздовіча. Музейныя супрацоўнікі карысталіся дзённіка-мі мастака, апублікаванымі на пачатку 1990-х, наведваючы вёскі, якія ён згадваў у запісах, і ў выніку часам шчасліва не толькі адшукаць самі дыяны, але і пара-змаўляць з людзьмі, якія сустракаліся з творцам. Распавядалі, што зранку мастак выходзіў у палі ды лугі, адкуль вяртаўся з кветкамі, якія дарыў дзяўчатам. Язэп Драздовіч адшоў у лепшы свет у 1954-м. Ён не дажыў усяго пяць гадоў да палёту чалавека ў космас, але назавіўся зрабіў першым беларускім правалніком у завоблачныя далечыні.

Антон РУДАК

Нагода для гордасці

Лістападаўскі нумар часопіса “Мастацтва” прысвечаны культуры Гомельшчыны. Адкрывае яго прывітальнае слова старшыні Гомельскага абласнога выканаўчага камітэта Івана Крупко.

- Аб захаванні для нашчадкаў багатай спадчыны рэгіёна распавядаць скалою невялікую камлюкава-тую фігурку голага чорнаскурага чалавека-ліліпута”.
- Калектывы аматарскай творчасці і мерапрыемствы, якія сталі брэндавымі, — гонар вобласці. Згадаем самы адметныя.
- З нематэрыяльнай культуры Прапыцкага краю пазнаёміць аглядалнік Антон Рудак.
- Галіна Нячаева заглябіць у ручніковыя традыцыі паўднёвага ўсходу Беларусі.
- Прыадчынім дзверы ў “алмазы ведаў” Гомельшчыны.

- Дазнаемся, дзе ў рэгіёне вучаць мастацтву прыгожага.
- Доўгі шлях народнага мастака БССР Гаўрылы Вашчанкі пачаўся на гомельскай зямлі, якой ён быў бязмерна ўдзячны. Па жыццёвых і творчых дарогах Майстра пройдзем з Наталляй Шаранговіч.
- Сябры абласной арганізацыі Беларускага саюза мастакоў рэалізавалі праект, прысвечаны памяці ахвяр канцлагера пад Азарычамі. Падрабязнасцямі дзеліцца Наталля Шаранговіч.
- Барыс Крэпак раскавае пра мастакоў, якія не вярнуліся з вайны. Сёння яго герой — ураджэнец Гомельшчыны Віталь Букаты, адзін з аўтараў агітплаката, а затым са-тырычнага выдання “Раздавім фашысцкую гадзіну”.
- З гісторыяй стварэння і станаўлення гомельскіх тэатраў знаёміць Анастасія Васілевіч.
- Надзея Бунцэвіч рэкамендуе наведваць спектаклі “Іваноў. Рускі Гамлет”, “Цыяністы калій... 3 ма-

лаком ці без?”, “Залатая рыбка” ў абласным драматычным, “Русалка” ў гарадскім маладзёжным тэатры.

■ Гісторыю беларускага кіно пісалі выхадцы з розных куткоў краіны. Народны артыст СССР Павел Малчанаў — ураджэнец сучаснага Буда-Кашалёўскага раёна. Творца сыграў адну з роляў у фільме “Масква — Генуя”, уганараваным Дзяржаўнай прэміяй БССР. Стужку прапрануе паглядзець Наталля Сцяжко.

Восень з тэатрам

У нашай газеце і Telegram-канале “Культура і Мастацтва” працягваецца цыкл чайнвордаў і віктарыяў, якія мы робім сумесна з Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

1. Марына Плаўская з сястрой
2. Вольга Семучэнка
3. Тамара Байдун

на сцэне. Нібыта патрапілі ў Італію! Дэкарацыі, касіомы, выдатная ігра акцёраў — усё гэта пакінула незабыўныя эмоцыі. Дзякуй газеце і тэатру за такую выдатную магчымасць!

Прадавец адной з мінскіх крам Вольга Семучэнка наведла імпрэзу “Шэдэўры рускай музыкі”.

— Даўно не слухала класіку, таму апынуцца на гэтым канцэрце стала прыемным падарункам, — распавядае Вольга. — Аркестр узрушыў! Назіраць, як музыканты-віртуозы зладжана працуюць, нібы адзіны арганізм, — чараўніцтва! У другой частцы гучалі кампазіцыі Рахманінава, якія ніколі не чула ўжываю. Невергодна! Супрацоўніцу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Тамару Байдун усхвалявала опера “Макбет”.

— Цудоўная харэаграфія, дэкарацыі і касіомы! А якія галасы ў выканаўцаў! Слухаць нашых оперных спевакоў — сапраўднае асалода! Дзякуй тэатру і газеце за магчымасць паўдзельнічаць у конкурсе і атрымаць квітку.

Ідзе падпіска на I паўгоддзе 2025 года

Газета “Культура”		Газета “Культура” і часопіс “Мастацтва” (камплэкт)		Часопіс “Мастацтва”	
Індывідуальны 63875 1 мес. — 16,43 руб., 3 мес. — 49,29 руб., 6 мес. — 98,58 руб.	Ільготны ведамасны 638722 6 мес. — 145,38 руб.	Індывідуальны 63874 1 мес. — 34,71 руб., 3 мес. — 104,13 руб., 6 мес. — 208,26 руб.	Ільготны ведамасны 638772 6 мес. — 355,02 руб.	Індывідуальны 74958 1 мес. — 21,61 руб., 3 мес. — 64,83 руб., 6 мес. — 129,66 руб.	Ільготны ведамасны 749412 6 мес. — 229,10 руб.
Ведамасны 638752 1 мес. — 26,61 руб., 3 мес. — 79,83 руб., 6 мес. — 159,66 руб.	Індывідуальны 63872 6 мес. — 90,89 руб.	Індывідуальны 638742 1 мес. — 62,74 руб., 3 мес. — 188,22 руб., 6 мес. — 376,44 руб.	Індывідуальны 63877 6 мес. — 197,17 руб.	Ведамасны 749582 1 мес. — 42,27 руб., 3 мес. — 126,81 руб., 6 мес. — 253,62 руб.	Індывідуальны 74941 6 мес. — 117,38 руб.
Ільготны (для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску сваім супрацоўнікам і пенсіянерам) 63879 1 мес. — 18,18 руб., 3 мес. — 54,54 руб., 6 мес. — 109,08 руб.				Ільготны (для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску сваім супрацоўнікам і пенсіянерам) 74986 1 мес. — 23,88 руб., 3 мес. — 71,64 руб., 6 мес. — 143,28 руб.	

Афіша з 22 па 29 лістапада

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава “Сямён Дамарад. Кравідзі радзімы”. Каля 50 жывапісных твораў з майстэрні аўтара і фондаў музея. **Да 24 лістапада.**
- Выстава “Андраэй Заспіці. У сэрцы — Беларусь”. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24, паверх 4, зала 3. **Да 8 снежня.**
- Выстава “Чароўная тканіна прыроды Івана Дмухалы”, прыверкаваная да 110-годдзя з дня нараджэння заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь Івана Сямёнавіча Дмухалы (1914—2007). **Да 8 снежня.**
- Выстава сёбра Віцебскай арганізацыі Беларускага саюза мастакоў Леаніда Леанідавіча Мядзведскага “Метамарфозы колеру і вобразаў”. **Да 14 снежня.**
- Выстава “Страты і вяртанні. Лёс мастацкіх каштоўнасцей Дзяржаўнай карціннай галерэі. 1939—1957”, прыверкаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і 85-годдзя Нацыянальнага мастацкага музея. **Да 20 студзеня 2025 года.**
- Экскурсіі: “Сямья-самыя...” (6+), “Якога колеру зіма?” (6+), “Казкі ўсходу” (10+), “Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўня мінулых пакаленняў...” (10+), “Пяць моў каханья” (16+), “Жаночы партрэт” (16+), “Мінск у музеі” (16+). **Праводзіцца заўсёды.**

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава жывапісу вядомага жанру “Імгненні жыцця” XIX — пачатку XX стагоддзя з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея. **Да 18 студзеня 2025 года.**
- Праграма “Кафляныя «люстэркі» шляхецкай сядзібы”. **Праводзіцца заўсёды.**
- Квэст “Талісманы старажытнай сядзібы”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Квэст “Пошукі мінулага”. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія “Інтэр’ер шляхецкай сядзібы”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія “Шлях мастака Валенція Ваньковіча”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Экскурсія “Сядзібы партрэт”. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

г. Марлінёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Art-lectorium “Зраўмелае мастацтва”. **Праводзіцца заўсёды.**

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800.

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Балетныя спектаклі. Праводзіцца заўсёды.**
- Майстар-клас “Саломаліяцненне”. **Праводзіцца заўсёды.**
- Майстар-клас “Лялька-мотанка”. **Праводзіцца заўсёды.**
- Майстар-клас “Ткацтва”. **Праводзіцца заўсёды.**

**МАГІЛЕЎСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Прыпавесць пра каханне **“Соня” (16+)**. Прэм’ера. **22 лістапада ў 18.30.**
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Шматкі па закутках” (0+)**. **23 лістапада ў 12.00.**
- Камедыя ў 3 дзях **“Рамантыкі” (12+)**. Прэм’ера. **23 лістапада ў 18.30.**
- Мюзікл **“Карлік Нос” (6+)**. Прэм’ера. **24 лістапада ў 12.00.**
- Сцэнічны містэрый у 2 дзях **“Маленькія трагедыі” (16+)**. Прэм’ера. **24 лістапада ў 18.30.**
- Музычная камедыя **“Ханума” (12+)**. Гастролі тэатра “Ля моста” (Перм, Расія). **26 лістапада ў 18.30.**
- Грузінская камедыя **“Мачаха Саманішвілі” (12+)**. Гастролі тэатра “Ля моста” (Перм, Расія). **27 лістапада ў 18.30.**
- Медыйны спектакль **“Жаніцьба. Фантасмагорыя” (12+)**. **28 лістапада ў 18.30.**
- Рамантычная камедыя ў 2 дзях **“Я бяру гэтага хлопца” (16+)**. **29 лістапада ў 18.30.**

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Урачыстае адкрыццё выставачнага праекта **“Не пакідай мяне, мой светлы сум”** скульптараў Льва і Сяргея Гумілеўскіх. Вялікая выставачная зала. **29 лістапада ў 15.00.**
- Тэатралізаваная экскурсія **“Гісторыя адной каралевы”**. **30 лістапада з 12.00.**
- Часовая экспазіцыя **“Звяжам свет прыгажосцю”**. Калекцыйная зала “Нумізматыка і фалерыстыка”. **30 лістапада 2024 года да 26 студзеня 2025 года.**
- Тэатралізаваная экскурсія **“Тэатральны экспромт”**. **1 снежня з 12.00.**
- Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Слуцкія паясы”. **Да 31 снежня.**
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіялы нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Виртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”, “Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”, “Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”, “Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касавы цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**

- Экспазіцыя твораў Наталлі Гузняк **“...Я так бачу”**. **Да 15 студзеня 2025 года.**

Ратуша

Пастаянныя экспазіцыі

- **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”, “Карта сямі каралеўстваў”, “Музейны дэтэктыў”, “Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”, “Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрунтасы”** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Квэст **“Белы слон”**. **23 лістапада ў 15.30.**
- Экспазіцыя **“Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце”**. Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. **Да 22 кастрычніка 2025 года.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”, “Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.”, “Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”, “Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
 - Часовая экспазіцыя жывапісу сербскай манашкі Марыі **“Святыя навамучанікі Ясенавацкія ў святле Уваскрэсення”**.
 - Часовая экспазіцыя **“Гэта было ў Мінскім гета”**.
 - Часовая экспазіцыя **“Музей, якому служыш”**, прысвечаная 80-годдзю ўстановы.
 - Часовая экспазіцыя **“Адзіная памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
 - У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне экспазіцыі музея.
- Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Нярасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- **Выстава пераможцаў Нацыянальнай прэміі ў галіне выяўленчага мастацтва ў 2023 годзе:**
- Персанальная выстава твораў Аляксандра Шапо **“Дрэва дарог”**. **Да 15 снежня.**
- Персанальная выстава твораў Васіля Васільева **“Іерусалім. Спёка і холад Вечнага горада”**. **Да 15 снежня.**
- Персанальная выстава твораў Усевалода Швайбы **“Апярэнне ліній”**. **Да 15 снежня.**
- Персанальная выстава твораў Марты Шчэрбіч **“Пачатак”**. **Да 15 снежня.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- **Выстава “Рэха мадэрнізму. Ад Манэ да Кандзінскага”**. **Да 19 студзеня 2025 года.**

УНП 19254414

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Гісторыя незвычайнага сяброўства ў 2 дзях **“Насарог і Жырафа” (4+)**. Глядзельная зала. **23 лістапада ў 11.00.**
- Казка-прыгода **“Віні-Пух” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **23 лістапада ў 17.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **“Церамок” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **24 лістапада ў 10.30.**
- Сакрэтная казка **“Мой вялікі маленькі Дзядуля” (5+)**. Глядзельная зала. **24 лістапада ў 12.00.**
- Маляўнічая казка ў 1 дзеі **“Як куранятка голас шукала” (0+)**. Фае тэатра. **30 лістапада ў 11.00.**

УНП 300001869

Арганізацыя запрашае на працу рэдактара інтэрнэт-рэсурсу (у абавязкі ўваходзіць і выдзеньне сацыяльных сетак). Заработная плата — па выніках сумоўя. Рэзюмэ высылаць на адрас электроннай пошты: kultura.bel@yandex.by.

t.me/kultinfra

Карыстаецеся стыкерамі ў алайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад “Культуры”! Выкажце эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую трапную цытату — і здзіўляйце суразмоўцаў у Telegram!

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalilet@mail.ru

- Трагікамедыя **“Дзядзечкаў сон” (16+)**. Прэм’ера. Галоўная сцэна. **22 лістапада ў 19.00, 29 лістапада ў 19.00.**
- Харэаграфічны спектакль **“Жураўліны крык” (6+)** ад ансамбля “Харошкі”. Жывы гук. Галоўная сцэна. **23 лістапада ў 19.00.**
- Канцэрт у цемры **“Вазьмі маё сэрца” (12+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **23 лістапада ў 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзях **“Паўлінка” (12+)**. Галоўная сцэна. **24 лістапада ў 19.00.**
- Драма **“А зоры тут ціхія” (12+)**. Галоўная сцэна. **26 лістапада ў 19.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **“Чорная панна Нясвіжа” (12+)**. Галоўная сцэна. **28 лістапада ў 19.00.**
- Канцэрт у цемры **“Дым над вадой” (12+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **30 лістапада ў 19.00.**

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКИ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Экскурсія **“Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі” (6+)**. **22 лістапада ў 15.30, 26 лістапада ў 15.30, 27 лістапада ў 15.30, 30 лістапада ў 14.00.**
- Опера ў 2 дзях **“Гісторыя Кая і Герды” (“Снежная каралева”) (6+)**. **23 лістапада ў 12.00 і 18.00.**
- **Заклучны гала-канцэрт І Міжнароднага арфавага фестывалю-конкурсу “На струнах арфы” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **24 лістапада ў 15.00.**
- Балет у 2 дзях **“Шчаўкунок” (6+)**. **24 лістапада ў 18.00.**
- Канцэрт **“Мілонга з «Серэнадай» (12+)**. Вечары з “Серэнадай”. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **26 лістапада ў 19.30.**
- Канцэрт **“Іншы Моцарт” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. **29 лістапада ў 19.30.**
- Опера **“Яўген Анегін” (12+)**. Прэм’ера. **30 лістапада ў 18.00.**

УНП 191081322

*** Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 100377771

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталля Васільеўна.

Рэдакцыя газеты “Культура”:
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталля Васільеўна.
Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЫШ,
Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы:
63875, 638752, 63879.

Льготныя на паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).

Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнаасно імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэцензуюцца
і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
“Белдрук”
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможцаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку “Ст. м.
«Няміга»”), у падземных
пераходах на плошчы
Перамогі і станцыі метро
“Пятроўшчына”.

Падпісана ў друк 21.11.2024
у 16.00. Замова № 2561.
Наклад 3463.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавецтва
«Беларускі Дом друку””.
220013, г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

© “Культура”, 2024.

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.